

Budapest nyáron át is tud igazi, szép és kedves örömmel szolgálni. Olyan élvezetekkel, amelyekben semmi mesterkéltetés, semmi leutáztatás nincs más városoknak és más népek szokásainak, hanem eredeti sajátossága, megőrzése a város őslakossága mulatozásának és szórakozásának. Odaát Budán a nagyváros forgatagától távol, kiskocsmákban őrzik még a múlt század embereinek szokásait.

A Tabán kis viskói, düledező házai között, szinte elbujva, vannak az igénytelen apró vendéglők. Kevésbé ismertek, csak a bennlakók tudják értéküket, ismerik ezeknek a kocsmáknak főztjét, pincéinek kincsét. A budai kiskocsmák mindig divatosak voltak Budapest igazi barátai előtt. Amint azonban egy-egy vendéglőben nagyobb forgalom fejlődött ki, a gazda úgy tartotta, hogy az előkelő közönséghez mérten elegánsan kell berendeznie kertjét. Hozzáfogtak az átalakításhoz és elpusztították mindent, ami a maga primitívségében és eredetiségében volt szép. A fák törzsét olajfestékes faburkolattal vették körül, az asztalok köré izléstelen mintájú szövetből készült párnákkal kitöltött karosszékeket állítottak, az oleander-bokrokat eltávolították és kis cserépben vézna virágokat helyeztek a terítékek közé, no meg színes lámpaernyőjű villanykörteket. Megbontották a természet rendjét és az

lanak. A kertet zöld rácsok határolják és a kevés villanylámpa világosságát ejveszi a néhány akácnak az asztalokat érő lombátora. Férfiak, asszonyok ülnek a félhomályban. Ez egy egész egyszerű hely, ezt még egyáltalán nem rontották meg a pestiek. Sört, bort fogyasztanak itt, vacsorázóvendég már jóval kevesebb van.

A közvetlenül szomszédos házban szintén vendéglő van. Amint a kapun belépünk, zenét hallunk. Schrammel-zene, amilyen csak Bécsben van a Heurige-nél és Budán. Egy harmonikás, egy gitáros és két hegetűs játszik. Orfeusz. A budai kis kocsmában, az udvaron terített asztalok között, a tabáni schrammel szinte átszellemülten játssza Offenbach örökszép melódiáját. Mélyen ráhajolnak a zenészek az asztalra, ahová a kottalapokat terítették és ügyelnek, nehogy egyetlen hangot is elhibázzanak. Itt már pestiek is ülnek. Mindenki jókedvű. Nemcsak a bortól, hanem a mindent átfogó hangulattól. Az udvar végében van a konyha, nyitva az ajtaja s látni, amint a szakácsné, a vendéglő tulajdonosának felesége főz. Az étlapon semmi kész étel. Itt mindent frissiben készítenek. A halászlét is. Ugyanabban a fazékban szolgálják fel, amiben a paprikás lében párolgól halat főzték. Semmi dísz, semmi keretesség a felszolgálásban, itt mindent arra bazirosnak, hogy az étel minősége hódítsa

dik. Alacsony, primitív alkotmány, ahogy vagy husz év előtt csinálták meg. Nem is változott az udvar a husz év alatt semmit. A tulajdonos azóta ül minden este a söntésnél és írja, mi italt visznek ki a pincérek. Napközben ő maga a fizető. Zene is van. Természetesen schrammel. Ugy hívják magukat, hogy Szabó-kvartett. Tanult zenészek. Ismernek minden nótát és hajlandók igazán érdeklődőknek a régi budai stanzlikat eldalolni. Van velük egy magyar énekes is. Elekes Sándornak hívják. Ő meg népdalokat és irrederenta nótákat énekel.

Ital, étel itt olyan, amilyent csak magyar konyhán tudnak főzni. Maga a ház asszonya, Avar néni áll husz esztendeje a tűzhely körül. Törzsökös publikuma van. Télen-nyáron. Akik télen keresik fel, nem jönnek el nyáron és fordítva, de amint változik az évszak, visszavisszatérnek a törzszakasztalok. Ilyenkor össze-össze találkoznak, akik felváltják egymást. Most ismerkednek össze. Egy ur feláll és odamegy a másik asztalhoz, ahol képet mutatnak egymásnak.

— Szabad? — kérdi és a kép után nyul.

— Örömmel önnek, — mondja az asztalfőn ülő idős ur, — látom a gomblyukában levő jelvényről, hogy Ottó-király-párti.

Az idegen felegyenesedik és ellenmondást nem tűrő hangon mondja:

— Hát ki nem az?!

Ez is, ez a becületesség és hűség is hozzátartozik ehhez a hamisítatlan budai hangulathoz. Persze az idegen helyet kap az asztalnál és oda telepedik a zenekar is. Játsszák a szép, régi nótákat és az öreg harmonikás és a kis pupos gitáros énekel. A pesti vendégek már távozóban vannak, ez a társaság azonban kitart. Egy öreg

lennie, különben nem igen remélheti, hogy az öreg ur megszerezze. Akij szeret, azt ugyancsak megbecsüli és az elély oltan ételek-italok kerülnek, hogy sohse felejtje el.

Jó italt mérnek „A vörösbéká”-nál is, a Déli-vasut táján. A budaiak meg tudják becsülni a jó bort. Igaz szakértők és ha valahová eljárnak, hát ott ugyancsak nagyszerű italt mérnek. Tele is van a kocsmák záróráig s aki akkor elmegy, bizony nem egészen biztos a járásában.

Schrammli a közepe Avarnál

Akik a jól hűtött, hozzáértéssel kezelt sört szeretik, azoknak a Farkasrétre kell menniük, a Makk heteshez. Szakértők mondják, nagyszerű sör van. Esténként sörivőversenyek folynak. Korsószámra isszák és komoly embernek ne akarjon tűnni, aki tiznél alább adja.

S van még egy vendéglő, amelyről meg kell emlékezni a budai kiskocsmák között tett séta kapcsán, még akkor is, ha nem tudok mind-egyik kedves, szép, drága helyről írni. Ugy hívják ezt a vendéglőt: A szerelem bolondjai. Bizony nyári estéken csak szerelmesek járnak ide. Nincs különösebb poézisa. Csak jó, hogy messze van. Tul a farkasréti temetőn. Mindig vannak, akik megkísérik a lehetetlent, nem akarnak ismerőssel találkozni. Senkit nem figyelmeztetnek itt semmire, de mégis úgy van, hogy amikor itt az ajtó nyílik, kivétel nélkül mindenki a tányérja fölé hajol. Jó mélyen, semmi nem látszik az arcukból. Ezek a szerelem bolondjai.

a Cseréti.

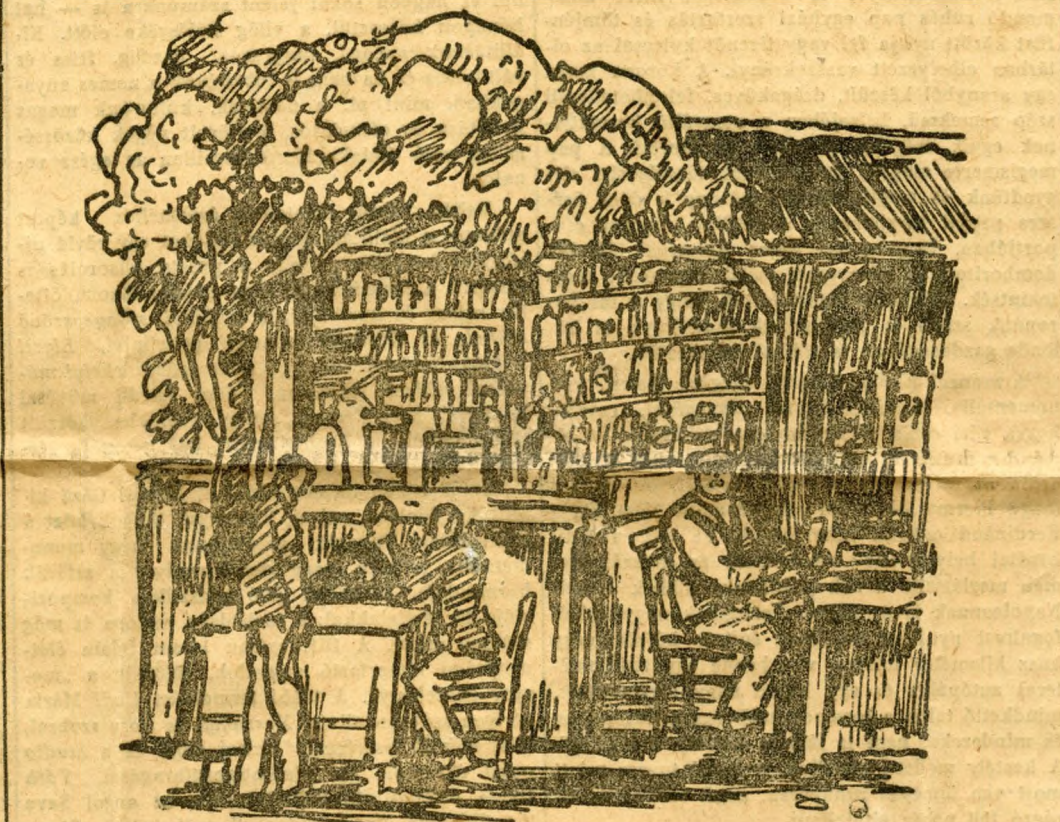
akácok, hársfák este is világító zöldje helyébe riktó színeket helyeztek. S amint külsőleg megváltoztak, úgy alakultak át belsőleg. A régi kiskocsmákban maga a vendéglősné főzött, most potrohos szakácsok keverik francia receptek szerint az ételek sorát.

Csak ott található meg a régmúlt kedves egyszerűsége, ahol még nem vonult be nagy zajjal, robbal a pesti nép. Vannak kis kocsmák, amelyek szigorúan megmaradnak régi berendezkedésük mellett. Ott található a Krisztinavárosban, a Tabánban, a Gellérthegy hátán, a Vérmező környékén és künn a Farkasréten. Ezeknek a negyedeknek népe őrzi a tradíciókat, s többre becsüli a tarkaabroszos asztalnál felszolgált jó bort, a cirádás, márványoskávéházak és tükrös, karosszékes éttermek butéliáinál. Aki szereti az egyszerűt, szép, kínálatlan mulatságot, az szánja el magát budai kirándulásra.

Semmiestre se menjenek kocsin vagy autón a zöldbe. Olyan kis utcácskákban vannak nagyrészt ezek a kocsmák, hogy kocsin nem is közelkedhet bennük. A Szarvas-, Krisztina- vagy Széna-térről gyalog kell neki vágni egyik vagy másik sikátorszerű utcának s ott rábukkan ezekre a drága, régi, szép helyekre.

A Szarvas-térről nyílik a Kereszt-utca. Olyan szűk, hogy szinte egymáshoz hajlanak át a házak. Sötétség borítja a kis közt és csöndesség uralja, nem hallatszik semmi a nagyváros zajából. Egyik ház olyan, mint a másik. Picike ablakok sorakoznak a díszetlen falakon. Sehonnán nem sugárzik világosság, este tíz órakor már alusznak errefelé az emberek s aki még ébren van, az a törzsvendéglőjében ül. A tabáni ember nem igen fekszik le, amíg a liter borát, vagy egynéhány korsó sörét meg nem issza.

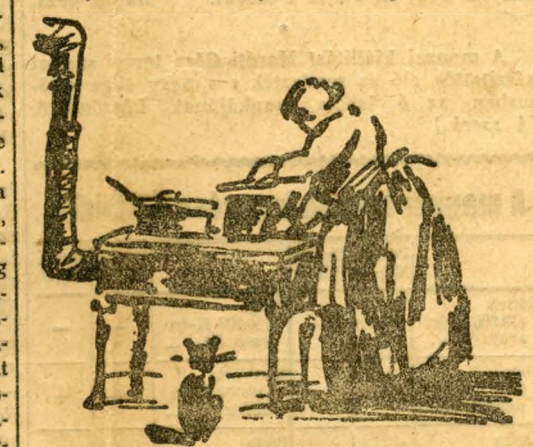
A kocsmát csak egy villanylámpa jelzi meg egy kis szerény cégtábla. Nincsenek transzparenszek még a habzó sőt mutató korsó sincs kifestve, sőt Gambrinus öfelsége portréját sem használják cégérül. Télen át egészen kicsiny az üzemi, nyáron azonban ketté varázsolódik az udvar. Láttunk egy kis kocsmát, ősrégi házban van, a lépcső úgy kuszik fel a fal mentén a ház körül futó folyosóra, mint faluhelyt a padlásra vezető grádics. De a lépcső alján már asztalok ál-

a Közép-Avar

meg a vendéget. Nincsenek sokan. Nyár eleje van, még nem igen szánják rá magukat a pestiek, hogy kimenjenek Budára. Kis társaságok vannak csupán. Fiatal párok. Boldogságtól sugárzóak. Az egyik asztalnál egy ur ül egyedül. Budai öslakos. Keresetlen eleganciája mutatja benne az igazi urat. Szerényen, hallgatagon ül, figyel a zenét. Finom ember, nem tudja kicsoda, de biztos, hogy frakkban fenn az udvarnál is kiválna előkelőségével.

Feljebb a fölfelé lejtő utca végén van egy

Avar néni főz.

másik vendéglő. Ez már fogalom a budaiak előtt. Ez az Avar. Tulajdonképpen három is van belőle. Kettő jól ismert közöttük. A budaiak így különböztetik meg: az alsó Avar, meg a felső. Az alsó a Rácfürdőnél van, a másik a Kereszt-utca végén. Ez most már a Közép-Avar, mert fenn a Gellérthegyen a rácfürdői Avarnak a fia is kocsmát nyitott. A fiu ugyan tanult ember, még doktorátust is szerzett, de azért csak kocsmáros lett, mint a családja minden férfitagja. A Közép-Avar a budai kiskocsmák között a legjellegzetesebb. Szép nagy kertje van, hatalmas hársakkal. A szomszédos házak tűzfalai körül fésszer huzó-

ember érkezik. A zenészek meglátják és invitálják:

— Jöjjön ide, Brunecker bácsi!

Ez a legöregebb tabáni zenész és népénekes. Gyönyörű régi nótákat tud, az apjától tanulta és továbbadja a fiataloknak. Így élnek a dalok nemzedékeken át.

Feljebb a hegyoldalban van még jó egynéhány jellegzetes, meg nem rontott kocsmák. Itt a híres Mélypince. Ennek külön története van. Még a török időből való. Valami katakomba lehetett. A tulajdonosa nem is változtatott semmit rajta. Emeletnyi mélységre kell az egyszerű garádcsonn lemenni. Sokan járnak ide, nemcsak budai polgárok, hanem írók, művészek, olyan emberek, akik szeretik az egyszerűséget. Most ugyan gyász van itt. Jócó, a kövér cigány, aki évdizedek ken keresztül huzta a szép nótákat, meghalt. Az emléke él és ha egy-egy pillanatra visszagondolnak a nótáskedvű emberre, mulatnak jókedvűen tovább.

A sok különösségű kocsmák között nehéz a válogatás. Mindegyik megérdemelné, hogy megemlékezzünk róla. Fenn a hegyen a Rohmlener. A kert nem nagyobb, mint egy szoba. Maga a tulajdonos vezeti és ugyan-csak nagy becsülete van annak, akinek törzshelyét őrzi. A kevés asztal fölül gyümölcsösök hajlanak. Az egyetlen vendéglő a Rohmlener nénié, ahol nem árusítanak gyümölcsöt, mert aki arra éhez, annak magának kell a fáról szaktánia. Ennek meg nincs ára.

Egy utcában a Rohmlenerrel van a Bleicher bácsi kocsmája is. Arról nevezetes, hogy nem a legudvariasabb vendéglő. A vendégnek kell udvariasnak és előzékenynek

Már irni sem hagyják az embert.

Legjobbban kávéházban szeretek dolgozni. A márványasztal a legjobb íróasztal. A márvány hideg, az ember feje meleg, s ha a kettőt összehajtasz, kijön belőle valami langyos dolog, amit úgy hívnak, hogy írásmű.

Le is ültem, mert ezt a cikket akartam megírni, de nem ment az írás, mert a szomszéd asztalnál beszélgettek.

Nem is beszélgettek, hanem ordítottak. A pincért odaintettek.

— Mondja, kik ezek?

— Ezek kérem, a most megalakult rejtvényakadémia tagjai — magyarázta a pincér —, azelőtt a kávéház másik sarkában ültek, de onnan átjöttek ide, mert azt mondják, hogy itt nagyobb csend van és jobban lehet a fejét törni.

Az egész világon rejtvénytáraz dühöng, nem csodálkoztam tehát, hogy a rejtvényakadémia is megalakult a szomszédomban.

Azt mondja az egyik:

— Te, mi az, hogy Juriga vastaps?

Nagy csend. Végre az akadémia egyik tagja lelkendezve felvált:

— Megvan! Tótsiker! Mert Juriga az tót és vastaps, az siker.

— Nahát ez nem jó rejtvény — jegyzi meg erre egy kopaszodó akadémikus —, mert nagyon könnyen ki lehet találni.

Ebből a beszélgetésből máris megtudtam, hogy miből áll a rejtvényakadémia lényege. Tagjai nem megfejtők, hanem rejtvényfeladók. Ugyanis nincs annyi rejtvény, amely nekik elegendő volna, s mikor készen vannak a lapokban közzétett rejtvények megfejtésével, unalmukban összeülnek és új rejtvényeket találnak ki, hogy legyen mivel szórakozni. Ez a rejtvényakadémia.

Most már csak siágyvortokban jegyzem tovább az ülés lefolyását.

— Az olasz király derékiq be van dugva egy borospalack hosszú nyakába, mellette az a szó, hogy Emánuel, ki van huzva, viszont a D betű egyenlő H betűvel. Mi az?

Senki sem felel.

— Nos megmondom, ugysem találjátok ki, pedig nagyon egyszerű. Victor Hugó, a híres író. Ugyanis Viktor Emánuel olasz király itt az üvegen mint dugó szerepel, Emánuel kihuzva, ez Viktor, dugó »d« betűje helyett »h«, az hugó. Viktor Hugó.

— Hát ez kicsoda? Két munkás áll egymás mellett. Az első egy kis háromlábú széken dolgozik és cipőt talpal, a második munkás pedig nagy furót tart a kezében, amelynek végét egy fatörzsre illeszti.

Tizpero szünet.

— Balfur. Balfur, a híres angol miniszter — mondja a rejtvényfeladó.

— Ó, én marha! Hogy ki nem találtam, pedig milyen egyszerű! — jegyzi meg az egyik tag.

Kis szünet.

— Hát ez mi? Szentlemen uralkodó, ez a két szó benne áll égő tűzben, amely köröskörül lobog és oldalt egy A betű ki van huzva.

Negyedóra szünet.

— Senki sem találja el? Pedig ez ugyancsak egyszerű.

— Nos?

— Vakbélgyulladás.

— Miért?

— Mert szemtelen uralkodó, akinek nem volt szeme, csak egy volt, szegény Vak Béla, az A betű elmarad, hozzá jön a lobogó tűz, az gyulladás, nem? Hát ez egyszerű?

Erre olyan lárna kerekedett, hogy pár szót még a papírra vettem és sietve befejeztem ezt a cikket. Ha nem jó, ne engem tessék szidni, hanem a rejtvényakadémia tagjait, akik már irni sem hagyják az embert.